

LIKABEHANDLINGSPLAN

För arbetet med att främja likabehandling
och för att motverka diskriminering
och annan kränkande behandling
på Västerås Fria Gymnasium

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Mål att sträva mot.....	4
Mål att uppnå.....	4
Strategier	4
Utdrag ur Skolverkets allmänna råd och kommentarer för likabehandling.....	5
Andra aktuella begrepp	6
Lagar.....	6
Förebyggande arbete	7
Åtgärder vid upptäckt av diskriminering och annan kränkande handling.....	8
Kvalitetssäkring.....	9
Utvärdering av likabehandlingsplanen	9

Inledning

Likabehandlingsplanen syftar till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Gemensamt för all kränkande behandling är att den strider mot principen om alla människors lika värde.

Nedan några utdrag ur ”1994 års Läroplan för de frivilliga skolformerna” (Lpf -94)

2.2 Normer och värden

Mål att sträva mot

Skolan skall sträva mot att varje elev

- ... respekterar andra människors egenvärde och integritet
- inte accepterar att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att bistå människor ...
- ... inte acceptera någon form av sexuella trakasserier eller trakasserier på grund av kön, vare sig i ord eller handling...

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan skall

- ... aktivt motverka trakasserier mot och förtryck av individer och grupper ...
- ... aktivt motverka alla former av sexuella trakasserier, eller trakasserier på grund av kön...

Personal och elever skall

- ... öppet redovisa och analysera olika värderingar, uppfattningar och problemställningar samt konsekvenserna av dessa
- klargöra skolans normer och hur dessa är en grund för arbetet samt tillsammans diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i skolan
- uppmärksamma och i samråd vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling och sexuella trakasserier eller trakasserier på grund av kön
- visa respekt för den enskilda eleven/personalen och i det vardagliga arbetet ha ett demokratiskt förhållningssätt

-Skolans uppdrag är att skapa en god arbetsmiljö för alla elever

Skolan skall främja lärande och utveckling och har ett uppdrag att såväl gestalta som överföra de grundläggande värden som vårt samhälle vilar på. Flickor och pojkar kommer till skolan med olika bakgrund och förutsättningar och undervisningen måste anpassas efter detta. Utbildningen skall göras tillgänglig för alla och hänsyn måste tas till det enskilda barnets behov av stöd för att klara sina studier.

-Fokus på skolans inre arbete – samverkan för att skapa en miljö för lärande och utveckling

Elevers olika förutsättningar för lärande i form av skillnader i social bakgrund, olika erfarenheter och begåvningsmässiga olikheter kräver ett planerat samarbete där uppslutningen kring förhållningssätt, verksamhetsmål och metoder är avgörande för elevernas framgång i sitt arbete. Lärarnas förmåga att etablera goda relationer till alla elever och möjlighet att skapa utvecklande och kreativa lärande miljöer i skolan är förutsättningar för att eleverna skall trivas, utvecklas och nå målen.

-Samband mellan lärande, värdegrund och hälsa

Lusten att lära är starkt kopplad till känslan av hälsa och välbefinnande. Eleverna behöver känna trygghet och trivsel, upplevelse av sammanhang och helhet, delaktighet, inflytande och självkänsla samt få möjligheter att använda alla sina sinnen och utveckla kreativitet. En god lärandemiljö främjar hälsan och i grunden handlar det om att bli sedd och känna sig värdefull. Skolforskning visar att en god undervisning ofta bygger på en personlig relation mellan elever och lärare.

Alla anställda på Västerås Fria Gymnasium skall arbeta utifrån ovanstående i ett salutogent perspektiv med fokus på **KASAM** – detta innebär att alla anställda skall ha ett lösningsfokuserat arbetssätt och lyfta fram allas talanger och förmågor samt skapa en **Känsla Av SAM**manhang.

Mål att sträva mot

- En skola fri från diskriminering och annan kränkande behandling.

Mål att uppnå

- Att alla elever ska känna sig trygga i skolan.
- Att man respekterar varandra trots olikheter.
- Att det finns ömsesidig respekt mellan elever och vuxna och elever i olika åldrar.
- Att alla ska känna till skolans mål och likabehandlingsplan.

Strategier

- Skolans ordningsregler skall vara tydliga och konkreta.
- Alla vuxna i skolan ska söka lösningar istället för att fokusera på problemen.
- Alla vuxna i skolan har ansvar för att skolans regler och påföljder efterlevs.
- Klasslärarna ska varje månad synliggöra skolans mål och normer för sina elevgrupper.

Utdrag ur Skolverkets allmänna råd och kommentarer för likabehandling

”

Definitioner och begrepp

Definitioner och begrepp enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever och propositionen ”Trygghet, respekt och ansvar” (prop.2005/06:38).

Elev: Den som utbildas eller söker utbildning enligt skollagen.

Personal: Anställda eller uppdragstagare i utbildning och annan verksamhet.

Diskriminering är ett övergripande begrepp för negativ och kränkande behandling av individer eller grupper av individer utifrån olika grunder. Diskriminering används också som begrepp i fall där institutioner genom t.ex. strukturer och arbetssätt upplevs som kränkande. De fem diskrimineringsgrunderna är kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

I en verksamhet kan huvudman, ledning eller annan personal t ex ha utformat strukturer och organisation på sådana sätt att de, utifrån diskrimineringsgrunderna, missgynnar en individ eller grupp. Likaså kan olika beslut få diskriminerande effekter.

Med *direkt diskriminering* menas att ett barn eller en elev missgynnas i förhållande till andra om missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Ett exempel på direkt diskriminering är om huvudmannen för t ex en skola nekar en elev tillträde till en viss utbildning på grund av att hon eller han har en viss sexuell läggning.

Med *indirekt diskriminering* menas att ett barn eller en elev missgynnas genom att huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal tillämpar en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken särskilt missgynnar ett barn eller en elev med visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller visst funktionshinder. Ett exempel på indirekt diskriminering kan vara att ett barn eller en elev missgynnas genom att till synes neutrala regler tillämpas så att de i praktiken får en diskriminerande effekt.

Trakasserier: Ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder och kön eller som är av sexuell natur. Trakasserier är alltså diskriminering och kan utföras av vuxna gentemot barn eller elever eller mellan barn och elever.

Annan kränkande behandling: Ett uppträdande som, utan att vara trakasserier, kränker ett barns eller elevs värdighet.

Andra aktuella begrepp

Mobbning: En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Rasism: En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattning genom att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

Främlingsfientlighet: Rädsla för; stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

Homofobi: En uppfattning eller medveten värdering hos en individ om en grupp homo- eller bisexuella personer.

Sexism: Negativt betraktelse- eller handlingssätt mot en individ vars könsidentitet och/eller könsuttryck skiljer sig från normen för det kön som registrerats för personen vid födseln.

Diskriminering av individer eller grupper innebär ett avsteg från principen om likabehandling. En institution, som t.ex. skolan, kan genom organisation, regler, grupperingar, schemaläggning och andra inslag avsiktligt eller oavsiktligt medverka till att diskriminerande effekter uppstår.

Trakasserier är kränkningar som har samband med diskrimineringsgrunderna och kan, liksom annan kränkande behandling, utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera och äga rum i alla miljöer. Kränkningar kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara under den tid och på den plats där verksamheten äger rum utan också via t.ex. telefon och dator (sms, mms, e-post och chatt). De kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. De kan ta sig uttryck i fysiskt, verbalt eller icke-verbalt uppträdande eller bemötande. Trakasserier och annan kränkande behandling kan ta sig uttryck i nedsättande tillmälen, nedsvärning, förtal och ryktesspridning, förlöjligande eller förnedrande uppförande som t.ex. negativa kommentarer om utseende eller beteende. Det kan också handla om att frysa ut eller hota liksom att skapa och sprida rasistiska eller homofobiska texter eller bilder och märken med annat kränkande innehåll.

”

Lagar

Västerås Fria Gymnasiums plan för likabehandling bygger på gällande lagstiftning såsom lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, skollagen, skolförordningar, läroplaner och arbetsmiljölagen. I vissa fall kan socialtjänstlagen och delar av brottsbalken tillämpas.

Socialtjänstlag

Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till socialnämnden.

Oavsett sekretess har verksamheter som berör barn och ungdom anmälningsskyldighet. Skyldigheten att anmäla är ovillkorlig och får inte bli föremål för överväganden av den anmälningsskyldige själv. Att få kännedom om något som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa betyder inte att detta skall vara klarlagt. Även svårbedömda och obestyrkta uppgifter skall anmälas om de tyder på att ett barn kan vara i behov av hjälp och stöd från socialtjänstens sida. Skolan utreder inte eller gör någon bedömning, utan har skyldighet att anmäla oro för barn/ungdom.

Brottsbalk

Straffbestämmelserna i brottsbalken gäller även i skolan. Misshandel, vållande till kroppsskada, olaga hot, olaga tvång, ofredande, trakasserier, förtal/förolämpning, sexuellt ofredande och hets mot folkgrupp är några av de brottsrubriceringar som kan komma ifråga när kränkning polisanmäls. Att bära rasistiska märken eller symboler kan vara hets mot folkgrupp. I samtliga dessa fall utreder polisen.

Förebyggande arbete

Klasslärarna har ansvar för att, i början av höstterminen samt när ny elev börjar i klassen, gå igenom med sina elever vad som gäller i likabehandlingsplanen samt diskutera/analysera definitioner och begrepp samt dess konsekvenser för individen. Skolans likabehandlingsplan ska vara det gemensamma underlaget till åtgärder. Här har alla vuxna i skolan skyldighet att se till att skolans regler, med påföljder, efterlevs - såväl inomhus som utomhus.

Vuxna måste reagera direkt på det som händer och visa att beteendet inte accepteras. Alla har ett gemensamt ansvar att ta tag i de små problemen för att stävja att de blir större. Vi måste arbeta med fokus på oss själva.

- Vi är alltid en del av de problem vi upplever
- Vi har stor makt att bidra till problemens lösning
- Vi kan lära oss mycket på vägen och därmed växa som individer.

- Varje elev som börjar på Västerås Fria Gymnasium ska skriva på ett förväntansdokument där de förbinder sig att följa skolans regler.
- På utvecklingssamtalen – minst ett per termin – diskuteras också den sociala utvecklingen hos eleven.
- Skolans elevskyddsombud arbetar med frågor av fysisk eller psykosocial karaktär. De ingår även i skolans skyddsromd. Detta arbete är viktigt i det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Varje klasslärare genomför de första veckorna i år 1 gruppstärkande övningar med övernattningar för att eleverna i den nya klassen ska få känna varandra.
- Varje ansvarig pedagog ska regelbundet arbeta med värdegrundsarbete i respektive elevgrupp utifrån vilket behov som finns i gruppen. (T ex tjej- och killsnack, samarbetsövningar, stärkande grupp- och individövningar).

Alla – vuxna och elever – ska ta ansvar för en öppen och positiv stämning där man söker lösningar istället för problem.

Dessa kan vara symptom på att elev utsätts för diskriminering eller kränkningar:

- Nedstämdhet
- Inga kompisar
- Sönderrivna skolböcker
- Magont, huvudvärk , blåmärken
- Vill inte gå till skolan
- Orklöshet
- Drar sig undan
- Missköter skolarbetet
- Likgiltighet
- Försöker ”köpa” sig vänner

Dessa kan innebära att elev diskriminerar eller kränker någon annan elev

- Hånar och förnedrar andra genom t ex
 - blickar, kolla snett
 - kommentarer
 - att inte låta någon få ha sin egen åsikt
 - klanka ner på andras ideér
 - klaga
 - slå någon
 - frysa ut
 - ignorera
 - sprida lögn/ rykten
 - inte lyssna
 - skratta åt någon
 - pika någon som tar illa vid sig
 - att inte sluta då någon ber en att sluta
- Har starkt behov av att dominera
- Uppträder aggressivt, fräckt och trotsigt

Frågor som du kan ställa till din son/dotter:

- Hur mår du?
- Är du rädd för någon?
- Tycker du synd om någon?

Rapportera hellre en gång för mycket än en gång för lite!

Åtgärder vid upptäckt av diskriminering och annan kränkande handling

Utredning

Så fort någon personal får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för diskriminering eller annan kränkande behandling utreds uppgifterna (informationen). Utredningen sker allsidigt (objektivt) med hänsyn till den som upplever sig utsatt och övriga inblandade. Utgångspunkten är alltid barnets/elevens upplevelse. Utredningen ligger till grund för de åtgärder som vidtas. Utredningen dokumenteras av ansvarig personal som fått kännedom om situationen samt lämnar dokumentationen vidare till rektor som ansvarar för arkivering.

- Samla information om händelsen. Ansvarig för det är klasslärarna. Vid deras eventuella frånvaro utses någon annan som har eleven i undervisning.

Arbetsgång

1. Lyssna på eleven: Detta samtal kan ske på telefon eller vid ett enskilt samtal på skolan eller hemma hos eleven. Tänk på att eleven måste skyddas till varje pris. Hämta aldrig eleven i klassen/gruppen för detta samtal.

2. Lyssna på personal på skolan och elevens föräldrar (så länge eleven är under 18 år, annars måste du ha elevens tillstånd). Ställ gärna frågorna:

- Vad sa han/hon?
- Var hände det?
- När hände det?

Undersök detaljerna i händelseförloppet. När du agerar på detta sätt kan du som personal "stå på dig" när du pratar med de som eleven känt sig kränkt av. Berätta för eleven hur vi ska göra.

3. Tänk på att samtala med eleverna som anses ha kränkts; en i taget. Börja med den som är, eller bedöms vara, ledare. Tänk också på att det är viktigt att man sitter i ett rum där man får vara ifred. Eleven hämtas i hans/hennes klassrum/grupp. Det får inte vara en rast mellan samtalen eftersom eleverna inte ska ha möjlighet att prata med varandra. Följ därefter med eleven tillbaka till klassen/gruppen och ta med nästa elev för samtal.

Det är viktigt att samtalet är allvarligt och bestämt. Samtalet ska vara ett samtal – inte ett förhör. Ställ inte frågor som: Varför gör du så här?

4. Följ dessa punkter:

- Vet du varför vi har kallat på dig?
- Vi vet vad du håller på med!
- Tala om vad som gäller vid diskriminering och kränkande behandling.
- Tala om vad skolan tänker göra.
- Fråga eleven vad han/hon ska göra.
- Eleven uppmanas att berätta om det här samtalet hemma.*
- Skolan tar därefter kontakt med hemmet en lämplig tid efter att eleven fått möjlighet att tala med sina föräldrar.*
- Eleven informeras om arbetsgången.
- Den ansvarige personalen skriver ner datum, att samtalet har ägt rum samt gör en kort beskrivning av samtalet. Detta dokument lämnas sedan till rektor för arkivering. Slutligen kontaktar personalen hemmet.*
- Uppföljning - om ett par dagar, upp till en vecka.

* = om eleven ej fyllt 18 år.

Varje enskilt ärende är unikt. Rådande situation kan innebära att arbetsgången kan se olika ut.

Möjliga åtgärder vid utredning

- Åtgärderna ska vara grundade på utredningen av vad som skett. Riktas till elev/elever som blivit utsatt som till den/de vilka har utövat kränkningen.
- Omedelbart sätta stopp för kränkningen där det i akuta lägen kan bli nödvändigt att sära på vissa elever genom placering i olika grupper.
- Om kränkande behandling fortsätter efter försök att lösa det kontaktas rektor.
- Anmäl direkt till rektor om det framkommer att olaga hot eller kränkande behandling förekommit av allvarlig karaktär. I sådana fall gör rektor en polisanmälan.
- Inblandade elever samlas i ett medlingssamtal, där var och en berättar hur deras egen situation upplevs, vad som kan göras bättre, vad den enskilda eleven kan göra för att situationen inte återupprepas samt gör en överenskommelse för framtiden. Medlingssamtal kan genomföras både före och efter det att åtgärder sätts in.
- Vuxen observerar situationen, dokumenterar och gör en bedömning av situationen.
- Om behov finns, formuleras långsiktiga lösningar och mål i ett åtgärdsprogram.
- Övervägning av åtgärder i syfte att förändra förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå.

Viktigt att uppmärksamma är att en elev som anmält någon ansvarig person för kränkande behandling eller medverkat i en utredning som gäller överträdelser av lagen inte får utsättas för repressalier.

Åtgärder när vuxen kränker elev

I detta fall är det alltid rektor som direkt ansvarar för utredningen. Rektor ska bilda sig en uppfattning om det inträffade. Rektor ska ordna stöd till de inblandade och själv eller med hjälp av styrelsen, bedöma vilka rehabiliteringsåtgärder/arbetsrättsliga åtgärder som behövs, samt följa upp beslutade åtgärder. Alla samtal och åtgärder i ärendet ska dokumenteras och arkiveras av rektor

Kvalitetssäkring

Eleverna: Ansvariga pedagoger i elevgrupperna har ansvar för att skolans plan för likabehandling görs känd på ett bra sätt under mars månad läsåret 06/07. Under kommande läsår ska den sedan göras känd under elevernas två första veckor av läsåret. Nyinflyttad elev ska informeras inom en vecka. Ansvarig är klasslärare.

Personalen: Rektor har ansvar för att all personal får god kännedom om skolans plan för likabehandling. Varje personal på Västerås Fria Gymnasium har en kopia på likabehandlingsplanen tillgänglig. För ny personal och vikarie på skolan delges information i introduktionen.

Föräldrar: Ansvarig klasslärare för de olika elevgrupperna har ansvar för att ge föräldrarna kännedom om skolans plan för likabehandling av elever under vårterminens utvecklingssamtal.

Likabehandlingsplanen finns på Västerås Fria Gymnasiums hemsida.

Utvärdering av likabehandlingsplanen

Varje läsår avslutas med att personalen ges tid för utvärdering av läsårets arbete kring förebyggande åtgärder samt insatser gjorda när/om kränkningar har uppstått. I utvärderingen ska det beskrivas hur arbetet har bedrivits, vad som uppnåtts/återstår. Detta är en del i kvalitetsredovisningen.

Alla elever utvärderar hur de upplever att likabehandlingsplanen efterlevs. Utvärderingen utformas och sammanställs av kvalitetsgruppen på skolan.

Utvärdering av läsårets likabehandlingsplan – liksom framtagande av underlag till kommande likabehandlingsplan – ska ske i skolrådet i maj 2007.